

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Олександр ДАВИДОВ



22 червня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Бізнес-економіка

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 051 Економіка
(шифр і назва)

освітня програма Бізнес-економіка
(шифр і назва)

спеціалізація _____

вид дисципліни Обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

2023 / 2024 навчальний рік

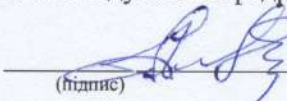
“22” червня 2023 року, протокол № 8

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Юрій Мірясов**, кандидат економічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “07” червня 2023 року № 12

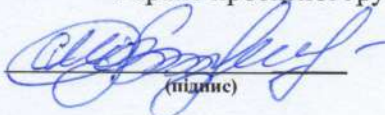
В. о. завідувача кафедри економічної теорії та економічних методів управління


_____ **Андрій ГРИЦЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

Бізнес-економіка
назва освітньої програми


Гарант проектної групи (керівник проектної групи)


_____ **Вікторія МИКИТАСЬ**
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії економічного факультету


_____ **Вікторія ЄВТУШЕНКО**
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Бізнес-економіка» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти)

спеціальності (напряму) 051 Економіка

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування знань та уявлень про інститут бізнесу як сферу взаємодії і реалізації приватного інтересу і особистих прагнень в системі господарчої діяльності, його цілепокладання, впливу та підпорядкування економічним законам ринкової економіки, реалізація інтересів бізнесу у виробництві, розподілі, обігу і споживанні у ринковій системі господарювання на товарних та ресурсних ринках.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завданням дисципліни є формування фахових та спеціальних компетенцій майбутнього спеціаліста, таких як:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність до узагальнення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів (ЗК3).
- Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати (СК4).
- Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (СК5).
- Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків (СК14)

1.3. Кількість кредитів - 5 кредитів ECTS

1.4. Загальна кількість годин – 150 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	1-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.

Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання дисципліни «Бізнес-економіка»:

- Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави (ПРН9).
- Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин (ПРН11).
- Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів (ПРН21).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Економічна природа бізнесу

Тема 1. Роль і місце бізнесу в системі господарських відносин

Економічна діяльність. Економічні відносини. Господарська система. Співвідношення бізнесу та господарської діяльності. Бізнес-мотиви та бізнес інтереси. Мотиви господарської діяльності. Підприємець та підприємницька діяльність. Цільова функція бізнесу. Максимізація прибутку та інші бізнес-мотиви. Інституційні засади бізнесу.

Тема 2. Еволюція бізнесу як елементу економічної системи

Концепції бізнесу. Становлення та формування бізнесу як елементу економічної системи. Етапи розвитку бізнес-діяльності. Бізнес в середньовіччі. Промислові і технологічні революції. Інновації та бізнес. Умови функціонування бізнесу. Бізнес, релігія і держава, проблеми взаємовідносин.

Тема 3. Ефективність бізнесу та типологізація економічних систем

Командні, ринкові та традиційні типи господарської діяльності. Правові та соціокультурні передумови бізнесу. Протестантська етика. «Національний» бізнес. Правові та організаційні рамки функціонування бізнесу. Бізнес-етика та бізнес комунікації.

Тема 4. Бізнес та його капіталізація

Економічні ресурси. Економічні доходи. Капітал та його форми. Фізичний та грошовий капітал. Промисловий, фінансовий та торговий капітал. Інтелектуальний капітал. Накопичення і обіг капіталу. Інвестування. Додана вартість та прибуток. Походження прибутку. Концепції прибутку. Норма прибутку. Накопичення прибутку та його розподіл. Капіталізація бізнесу – показники та оцінка.

Розділ 2. Економічні передумови функціонування бізнесу

Тема 5. Права власності, їх роль у ринковій економіці

Специфікація прав власності. Система прав власності. Володіння, розпорядження. Користування. Невизначеність прав та супутні втрати. Проблема захисту прав. Розпорошення права власності.

Тема 6. Бізнес-середовище та його характеристики

Поняття бізнес середовища. Структури ринку. Підприємство. Фірма. Галузь Конкуренція. Монополія. Монополістична конкуренція. Дуополія та олігополія. Малі підприємства та корпорації. Ринки та їх ринкові структури. Злиття та поглинання. Банкрутство. Бізнес структури та органи влади, корупція. Тіньова економіка.

Тема 7. Фінансові ринки та бізнес

Ціна та вартість продукції. Гроші та грошовий обіг. Обіг капіталу та його форми. Ринок товарів і форми торгівлі. Ринок капіталу та кредит. Банківський сектор. Акціонерні товариства і акціонерний капітал. Фінансові посередники. Фінансовий та реальний капітал. Система оподаткування, фінанси держави та бізнесу.

Тема 8. Експансія бізнесу в економіці

Бізнес-ефективність та економічна ефективність. Технологічні та інноваційні бізнес-обмеження. Обмеження виробництва та використання ресурсів. Територіальна експансія. Міжнародний бізнес. Уніфікація глобального бізнес-простору. Технології, цифровізація. Бізнес та суспільний сектор економіки. Бізнес та культура. Бізнес та держава. Групи зі спеціальними інтересами. Бізнес та пошук ренти. Сучасні підприємницькі форми бізнес-експансії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Економічна природа бізнесу													
Тема 1. Роль і місце бізнесу в системі господарських відносин	18	4	4			10							
Тема 2. Еволюція бізнесу як елементу економічної системи	18	4	4			10							
Тема 3. Ефективність бізнесу та типологізація економічних систем	18	4	4			10							
Тема 4. Бізнес та його капіталізація	20	4	4			12							
Разом за розд. 1	80	16	16			42							
Розділ 2. Економічні передумови функціонування бізнесу													
Тема 5. Права власності, їх роль у ринковій економіці	18	4	4			10							
Тема 6. Бізнес-середовище та його	20	4	4			12							

характеристики												
Тема 7. Фінансові ринки та бізнес		4	4			10						
Тема 8. Експансія бізнесу в економіці	20	4	4			12						
Разом за розд. 2	100	16	16			44						
Усього годин	150	32	32			86						

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Бізнес і економіка	2
2	Мотиви та цільова функція бізнесу	2
3	Формування бізнес-діяльності у суспільному розвитку	2
4	Ринкова економіка та бізнес	2
5	Типи економічних систем та бізнес активність	2
6	Правові та організаційні передумови існування бізнесу	2
7	Економічні ресурси та витрати	2
8	Прибуток та його капіталізація	2
9	Концепції походження прибутку	2
10	Прибуток та права власності	2
11	Бізнес середовище та типи ринкових структур	2
12	Конкуренція та бізнес	2
13	Бізнес та фінансові відносини	2
14	Ринки капіталу та кредит	2
15	Бізнес обмеження економіки	2
16	Бізнес експансія та її форми	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу, наданого в лекціях	20
2	Підготовка до виступу на семінарських заняттях	20
3	Поглиблене вивчення основної та додаткової літератури за темами дисципліни	28
4	Опрацювання самостійних завдань, що носять творчий характер за окремими темами	10
5	Систематизація та повторення матеріалу перед екзаменом	8
	Усього	86

6. Індивідуальне завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Методи навчання поділяються на дві групи, які тісно пов'язані між собою. До першої групи методів відносяться саме такі, за якими ми спостерігаємо та вивчаємо об'єкт, що є предметом дисципліни. До основних методів першої групи слід віднести такі: загальнотеоретичні (аналіз, синтез, узагальнення, методи компаративістики) та спеціальні

(системний, статистичний, структурний, математичний та інші). До другої групи методів відносяться саме ті, які відображають технологію навчання. До базових методів відносяться наступні: опитування діалог, конференція, презентація, реферати, тестування. До нових методів, що здійснюються на сучасних інтернет-платформах – дискусії, наукові обзори, бліц-опитування, відео файли та інші.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Бізнес-економіка» застосовуються наступні методи контролю: письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю: письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який практичних завдань та написання поточних контрольних робіт. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення загальної підсумкової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на лекційних та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування кейсів;
- підготовка рефератів та участь у дискусіях.

Основними завданнями контролю є:

оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни на протязі семестру; мотивація студентів до систематичної активної роботи протягом семестру; інформування студентів про якість їхньої роботи з вивчення дисципліни. виконання поточних контрольних робіт.

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Бізнес-економіка» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю. Під час вивчення дисципліни «Бізнес-економіка» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;
- проміжний контроль здійснюється під час усних відповідей студентів.
- підсумковий контроль проводиться за допомогою проведення екзамену.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								Сума		
Розділ 1				Розділ 2				Контрольні роботи, передбачені навчальним планом	Іспит	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	КР		
2	4	4	4	4	4	4	4	30	40	100

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань,

правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка, еквівалентна «задовільно», виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка, еквівалентна «незадовільно», виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування економічних норм, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10 . Рекомендована література

Основна література

1. Ватаманюк О. Бізнес-економіка. Видавн. центр ЛНУ ім. І Франка. – 2018. – 324 с.
2. Дмитрієв І. А. Економіка і бізнес : навчальний посібник / І. А. Дмитрієв, Я. С.
3. . Левченко, І. Ю. Шевченко. – Х. : ФОП «Бровін О. В.», 2018. – 316 с.
4. Добрава Н.В. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
5. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. О.І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
6. Канцір І.А., Данилович-Кропивницька М.Л. Бізнес-економіка. Львівська політехніка. – Львів, 2021. - 248 с.
7. Кібік О.М. Білоус К.В. Теорія бізнесу: навч. посібник. – К.: Алерта, 2017. – 256 с.
8. Основи бізнесу: навчальний посібник / Добрава Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2018. – 305 с.
9. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура: навчальний посібник/ Колот В. М., Репіна І.М., Щербина О. В. - К. : КНЕУ, 2009 – 444с.

10. Степапанов О.П., Гончарова Н.П., Андрощук Г.О. Інноваційний бізнес/ Навчальний посібник - К. : НАУ, 2007 – 420с .
11. Швиданенко Г.О., Приходько Л.М. Оптимізація бізнес-процесів: навчальний посібник - К. : КНЕУ, 2012 – 487с.

Допоміжна література

1. Войтків, Л. С. Формування бізнес моделі підприємства: практикум – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017.– 43 с.
2. Вступ до економічної теорії: Підручник. – Вид. третє, доповнене / за ред. З.Ватаманюка. – Львів: “Новий Світ – 2000”, 2006. – 504с.
3. Економічна безпека бізнесу: навчальний посібник/ Г. О. Швиданенко, В.М. Кузьомко, Н.І. Норіцина Н.І. - К. : КНЕУ, 2011 – 511с.
4. Економічна теорія: вступ, макроекономіка, мікроекономіка: Навч. посібник – Львів: Інтелект-Захід, 2011. – 656с.
5. Павленко І. А. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник - К. : КНЕУ, 2004 – 204с.
6. Пиріг О., Черняк Д. Підприємництво в Україні: від витоків до сьогодення.
7. К.: УкрДрук, 2011.-.194 с.
8. Чанг Х.-Ю. 23 прихованих факти про капіталізм. К.: Наш формат. – 2018. – 296 с.
9. Earl, P. E., Wakeley, T. Business Economics: A contemporary approach. UK : McGraw-Hill Education, 2004.

11. Інформаційні ресурси

1. Скібіцький О.М., Матвеев В.В., Скібіцька Л.І. Організація бізнесу (менеджмент підприємницької діяльності) <https://pidru4niki.com/1990042141958/menedzhment>
2. Мельников А.М., Коваленко О.А., Пунляк Н.Б. Основи організації бізнесу https://pidru4niki.com/1584072057046/ekonomika/osnovi_organizatsiyi_biznesu
3. Інформаційно-аналітичний сайт
4. <http://www.pfts.com/ukr> - сайт Першої Фондової Торгівельної Системи
5. <http://www.worldbank.org> - Світовий Банк
6. <http://www.imf.org> - Міжнародний Валютний Фонд